

Animalia ► Arthropoda (fylum) ► Myriapoda (subfylum) ► **Paupoda (klasse)****PAUPODA - WEINIGPOTEN**

MATTY P. BERG

NEDERLAND 7 gevestigd (waarvan 1 exoot), nog 14 verwacht
WERELD ca. 780 beschreven

Weinigpoten zijn piepkleine (0,5-2 mm), witachtige of lichtbruine, blinde duizendpootachtigen met opvallend vertakte antennen. De antennen zijn complex van bouw en bestaan uit vier segmenten met drie flagella en toegevoegde zintuigorganen. Het lichaam bestaat uit 12 segmenten en draagt 8-10 paar poten en is opvallend flexibel. De kop is relatief klein en naar beneden gebogen. Aan het laatste lichaamssegment is het anaalsegment (pygidium) vastgehecht, dat horizontaal in tweeën is gedeeld, met een opvallend structuur, de anaalplaat. Op deze plaat staan allerlei structuren ingeplant, die variëren in aantal, lengte, dikte, richting, oppervlak en positie van inplanting. Hierdoor is het voor elke soort uniek van vorm, afmeting en structuur en daardoor een belangrijk determinatiekenmerk. Alle soorten leven terrestriisch.

Cyclus

Weinigpoten hebben gescheiden geslachten, maar parthenogenese komt voor, met name in een minder geschikte omgeving. Bij parthenogenese leggen de vrouwtjes onbevuchte eieren, waaruit alleen dochters tevoorschijn komen. Mannetjes zetten spermatoforen af in een webje, dus de spermaoverdracht is indirect. De vrouwtjes schijnen de bevruchte eieren te beschermen totdat ze uitkomen. De eieren ontwikkelen eerst in een korte pupoïde fase, voordat het eerste larvale stadium tevoorschijn komt. Het eerste larvale stadium heeft drie paar poten. De daaropvolgende larvale stadia hebben vijf, zes en acht paar poten. Imago's hebben acht tot tien paar poten. Het is niet bekend hoe oud deze diertjes kunnen worden.

Ecologie

Weinigpoten zijn zeer gevoelig voor uitdrogen en komen alleen onder vochtige omstandigheden voor, zowel in natuurlijke habitat als in akkers, soms 10-20 cm diep of tot op het grondwatervniveau, hoewel het slechte gravers zijn. Ze volgen kleine scheurtjes en oude wortel- en wormengangen om dieper in de bodem door te dringen. Ze zijn

niet gewend aan licht en kruipen weg in donkere hoekjes bij verstoring. Ze bewegen snel, muisachtig, waarbij ze hun lichaam in een hoek van 90° kunnen draaien. Van veel soorten is het voedsel onbekend. Sommige soorten zuigen aan schimmels en wortelharen, ook zijn er soorten die gisten en detritus eten. *Allopaupopus tenuis* is schadelijk in de kasbouw, waar de soort aan wortels van kiemplantjes vreet.

Diversiteit

Er zijn wereldwijd ongeveer 780 soorten beschreven (SCHELLER 2008). In Nederland zijn zeven gevestigde soorten bekend, daarnaast is er één niet-gevestigde soort gemeld en worden nog 14 soorten verwacht (SCHELLER ET AL. 2004, SCHELLER 2005A). *Decapaupopus montidiabolus* is alleen uit Nederland bekend en het holotype is afkomstig van de Duivelsberg bij Nijmegen. De exoot *Decapaupopus tenuis* is binnen Europa alleen in een Nederlandse kas gevangen. De weinigpotenfauna is in Nederland zeer slecht onderzocht. Er worden nog heel wat extra soorten verwacht voor Nederland.

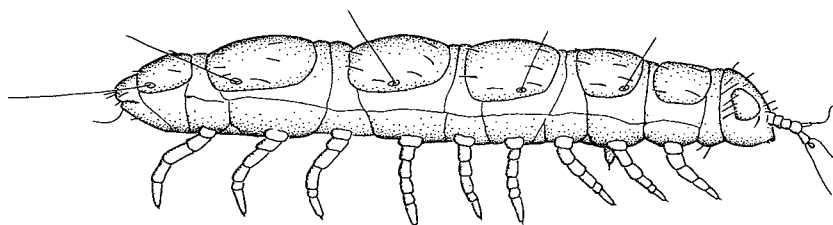
Voorkomen

Weinigpoten zijn vooral te vinden in heuvelachtig gebied, met goed drainerende bodems van een losse structuur. Hier zijn ze met name te vinden onder stenen en glad, ontschorst hout in de bodem, mits er goed contact is met de bodem. Ze bewegen langs dit gladde oppervlak op zoek naar de juiste bodemvochtigheid. Hun keuze voor microhabitat maakt dat ze verspreid voorkomen, soms zelf geklusterd onder een enkele steen. Loofbossen in kleigebieden, op de hogere zandgronden en in het Zuid-Limburgse heuvellandschap zijn het rijkst aan soorten (M.P. Berg pers. obs.). Op één locatie zijn vier soorten in een vak van 50x50 m aangetroffen (SCHELLER ET AL. 2004). De gemiddelde dichtheid ligt rond de 150-1500 individuen per m², met een maximum van 4260 individuen per m², maar dit is mogelijk een overschatting, omdat deze waarde gebaseerd is op een monster van 18 cm². Wel zijn er veel locaties bekend met een dichtheid van 1100-1900 individuen per m² (LÄGERLOF & SCHELLER 1989, MEYER & SCHELLER 1992). Alle acht in Nederland voorkomende soorten zijn in 2004 voor het eerst gemeld (SCHELLER ET AL. 2004), daarvoor had niemand deze dieren bestudeerd.

Determinatie

SCHELLER 2005A, HANSEN 1902, SCHUBART 1964.

Weinigpoot

Animalia ► Arthropoda (fylum) ► Myriapoda (subfylum) ► **Symphyla (klasse)****SYMPHYLA - WORTELDUIZENDPOTEN**

MATTY P. BERG

NEDERLAND 2 gevestigd, nog 14 verwacht
WERELD ca. 210 beschreven

Kleine (2-10 mm), witte, blinde duizendpootachtigen met lange antennen. Het zachte lichaam bestaat uit 14 segmenten en draagt 12 paar poten. Het voorlaatste segment is in het bezit van aanhangsels met spinklieren. Aan de basis van

de antennen ligt het orgaan van Tömösvary waarmee trillingen worden waargenomen. Het laatste segment draagt geen poten, maar een paar cerci. Alle soorten leven terrestriisch.